

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der Meij, Alphen a.d. Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Een smartklacht of een vreugdelied?

„en in zijn gaan zeide hij also: Mijn zoon Absalom, mijn zoon, mijn zoon Absalom! Och, dat ik, ik voor u gestorven ware, Absalom, mijn zoon, mijn zoon!”
2 Samuël 18:33b

Er is een vader die de torentrap te Mahanaïm opgaat. Hij wil zich onttrekken aan het oog der mensen. Maar reeds met het de trap opgaan kan hij zich niet langer bedwingen. Een aangrijpende smartklacht wordt gehoord.

Het is David. Zittend in de poort van Mahanaïm heeft hij zojuist de boodschap uit de mond van Kushi gehoord: de vijanden van mijnheer de koning, en allen, die tegen u ten kwade opstaan, moeten worden als die jongeling. De boodschap is duidelijk. Absalom, de zoon van David is dood! Hier is een vader die niet slechts weent omdat een zoon gestorven is, maar omdat een zoon voor eeuwig verloren is gegaan. Daarom die smartklacht.

Mensen willen graag weten waar een overledene naar toe is gegaan, of naar de hemel of naar de hel. We zullen moeten oppassen om een oordeel uit te spreken. God is de Rechter die 't beslist. Ons komt het niet toe om te oordelen. Daar waarschuwt de Schrift nadrukkelijk voor. Bovendien zegt de Schrift dat velen in de hemel zullen zijn die wij er niet gedacht hebben, en dat velen niet in de hemel zullen zijn die wij er wel gedacht hebben.

Absalom is voor eeuwig verloren gegaan. Hoe we dat weten? Wel hij stierf onbekeerd. Hij stierf in de zonde.

Schoon van uiterlijk was hij. Maar zijn innerlijk was verdorven. 't Kwam van kwaad tot erger. 't Was begonnen met zich te wreken op zijn broer Amnon. Absalom werd moordenaar. Toen werd hij opstandeling, en tenslotte werd hij bloedschender. U weet hoe het met hem afliep. Hij reed op een muilnier in het bos. Nog eenmaal wilde hij vooruitdringen, de mannen van David tegemoet. Opeens sloegen zijn haarlokken om de tak van een boom. Het rijdier opgejaagd door zijn meester ging verder. Daar hing Absalom aan een boomtak. Alle pogingen om zich los te maken mislukten.

Toen kwam Joab, en ondanks het bevel van David: handel mij zachtzinnig met de jongeling, met Absalom, stak hij drie pijlen in het hart van Absalom. Zo stierf Absalom.

De maat der zonde was vol. God brak dat leven af. God plaatste hem voor Zijn rechterstoel. Absalom is voor eeuwig verloren gegaan.

In het dal van Josafat bij Jeruzalem staat een gedenksteen. Het wordt genoemd „Absaloms hand”. Dat teken is als een opgestoken hand, een waarschuwend hand. Onze kinderen worden gewaarschuwd.

Achter David als koning, als gezalfde des Heeren stond God. Niet David had zich koning gemaakt over Israël. God had David tot koning over Israël gesteld. Datzelfde kunnen we zeggen ten aanzien van Davids vaderschap. Achter David als koning en achter David als vader stond God. Absaloms rebellie was opstand tegen God. De catechismus in het antwoord op de vraag: wat wil God in het vijfde gebod, zegt dat het Gode belooft de kinderen door de hand van

hun ouders te regeren. Daarom wie vader en moeder niet gehoorzaamt, die is Gode ongehoorzaam. De Heere eist in dat gebod dat ik mijn ouders en allen die over mij gesteld zijn, alle eer, liefde en trouw bewijze, en mij hunner goeder leer en straf met behoorlijke gehoorzaamheid onderwerpe.

Er is vandaag zo heel veel gezagscrisis. Hoe kunnen mensen aanbotsen tegen het gezag. Zelfs wordt burgerlijke ongehoorzaamheid aangeprezen. Hoe kunnen jongemensen aanbotsen tegen de wil van vader en moeder. Jouw ouders die met jou in de armen hebben gestaan bij de doopvont, die daar hun ja-woord tegenover de Heere hebben uitgesproken! Wat kun je dwarsliggen, wat kun je er tegen in gaan, wat kun je mokken, wat kun je de sfeer thuis geladen maken! Denk toch aan Absalom! Hoe verschrikkelijk als God opeens je levensdraad afsnijdt en je moet komen voor de hoogste Rechter.... En dan wenende ouders als David omdat een kind voor eeuwig is verloren gegaan. Welk een smart voor ouders!

Die smart kan echter zeer vermeerderd worden als we medeschuldig zijn aan de ondergang van ons kind. We zien dat bij David.

Allereerst moeten we zeggen: hier is wederom Gods straf op Davids zonde, de zonde met Bathseba. Eerst het kind van Bathseba en hem weggenomen. Toen Amnon, en nu Absalom. Voorwaar Gods kind zondigt niet goedkoop.

Maar we moeten ook zeggen: Absaloms schuld is ook Davids schuld. Absalom is de zoon van Maächa, een dochter van de heidense koning Gesur. Absalom is de zoon van een heidin en de gezalfde des Heeren!

En kijkt u dan eens naar het huis waarin Absalom is groot geworden. In een huis van bloed en wellust!

Verder nog. David heeft de zonde van Amnon niet gestraft; daardoor werd Absalom moordenaar. En dat Absalom het volk op zijn hand kon krijgen, vond z'n oorzaak daarin dat het uit de weg ruimen van Uriah door David en zijn zonde met Bathseba bekend waren geworden. Daardoor brokkelde zijn gezag af.

David is een schuldig vader. De zonde van zijn kind klaagt hem aan. Dit heeft zijn smart zeer vergroot.

Ouders, hier is een waarschuwing van de Heere. Zullen we mede schuldig staan aan de eeuwige ondergang van ons kind? Wat zal dat erg zijn als we bij het graf van ons kind onszelf moeten aanklagen!

Hoe is het in het huisgezin? Hoe is de verhouding van vader en moeder tot elkaar? Zijn vader en moeder lichtende voorbeelden? Is er de vreze des Heeren? Bent u er van doordrongen dat het Gode belooft uw kinderen door uw hand te regeren? Weet u dat de Heere u met het ouderlijk gezag heeft bekleed, en dat u Hem verantwoording zult moeten afleggen? Is het opvoeden in overeenstemming met het ja-woord bij de doopvont? Bidt u de Heere om bekwaamaking en wijsheid? Vaak worden ambtsdragers afgescheept met de woorden: maar ik kan mijn kind niet bekeren! Hebt u dat dan wel eens geprobeerd? Weet u wat het betekent als uw kind met dat gedoopte voorhoofd voor eeuwig verloren gaat?

Welke ouder kan hier staande blijven?

Maar al die schuld die hier is, zal dan wel op de knieën moeten brengen, aan de voeten van Hem naar Wie Davids smartklacht heenwijst.

Jezus Christus is Davids grote Zoon. Hij is echter ook de wortel Davids. In David zien we de trekken van de Koning van Israëls God gegeven. David kon slechts zeggen: och, dat ik voor u gestorven ware. Maar Christus is waarlijk plaatsvervangend gestorven.

In Absalom zien we ons beeld. Dat zijn we nu: opstandelingen, revolutionairen. Zo zijn we geworden in het paradijs. De hoogmoed leeft in ons aller hart. God moet van de troon af, en wij erop. God geen heerschappij, maar wij de zeggenschap. Ik doe wat ik wil. We zijn geworden vijanden van God, en vijanden van Christus. We willen niet dat Christus Koning over ons is. We hebben Hem gegrepen en we hebben hem aan het kruis genageld.

't Is de Heilige Geest die daaraan bekendmaakt. Die onze naam leert spellen, die niets van ons overleed laat, die maakt dat we zijn: arme, verloren zondaren, dwazen, ellendigen. Die leert bukken en buigen voor die Koning van Israëls God gegeven. Die tot smekeling aan Zijn voeten maakt. Die leert verstaan dat God ons rechtens voor eeuwig kan verderven. Die leert roepen om genade. Die plaats maakt voor de Zaligmaker, voor de Borg en Middelaar. Die maakt tot gewillig onderdaan van Koning Jezus. Die doet bidden: Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal. Nu hoor ik in Davids smartklacht de smartklacht van de liefde van de Heere Jezus Christus over wat verloren gaat. Ik hoor Zijn roep op de Olijfberg: Jeruzalem, Jeruzalem, hoe menigmaal heb Ik u willen vergaderen als een hen haar kuikens, maar gij hebt niet gewild. Kunt u staande blijven tegenover die smartklacht van Zijn liefde? Christus is plaatsvervangend gestorven. Dat kon, want Hij is waarachtig God. En dat moest, want God is waarachtig en rechtvaardig. De gehoorzame Christus aan het kruis genageld vanwege de ongehoorzaamheid van Zijn volk. Daardoor is er een boodschap van heil en van genade voor ongehoorzamen, voor opstandelingen, voor vijanden.

Ik denk nog even terug aan David in de poort van Mahanaïm. Eerst kwam de boodschapper Ahimaaz en David vroeg: is het wel met de jongeling, met Absalom? Toen kwam de boodschapper Kushi en David stelde opnieuw die vraag. 't Is alsof op dit moment Davids grote Zoon die vraag stelt: is het wel met jou, jongeling, met jou jongedochter, met u, oudere? Is het wel voor tijd en eeuwigheid? Wat is nu het antwoord?

Weet dit: sterven en sterven is twee. Of u zult sterven óf Jezus Christus is voor u gestorven. Zal er zijn de smartklacht van Jezus Christus over u? Of zal er zijn dat vreugdelied: deze mijn zoon was dood en is weder levend geworden, en hij was verloren en is gevonden?

ds. v.Z.

Van de administratie

Hartelijk dank voor de giften die we in de afgelopen 4 weken mochten ontvangen, nl. f 316,-, terwijl we weer 6 nieuwe abonnees welkom mogen heten.
Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de Redactie

1. **School voor Dundas en Hamilton.** Ik ontving weer een gift en wel van f 15.-, waarvoor hartelijk dank.

2. **Ds. G. de Vries.** Op diens verzoek wijs ik er op, dat zijn telefoonnummer in het jaarboekje van 1986 verkeerd is vermeld. Het moet zijn 05782 - 2562.

3. **Hartelijk dank.** Ter gelegenheid van mijn 81ste verjaardag kreeg ik ook uit de lezerskring welmenende gelukwensen. Dat doet goed en daarom schrijf ik nogmaals: hartelijk dank.

B.

Ontmoetingsdag te Kampen

We willen weer de aandacht vestigen op onze ontmoetingsdag, die D.V. zal worden gehouden op zaterdag 30 augustus a.s. en wel in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente aan de 2e Ebbingestraat, Kampen. Het programma is als volgt:

morgensamenkomst, aanvang 10.30 uur:
opening: Ds. G. Blom van Meerkkerk
spreker: Ds. D. Slagboom van Katwijk
slotwoord: Ds. A. van Heteren van Werendam

Pauze

middagsamenkomst, aanvang 14.00 uur:
opening: Ds. R. Kok van Damwoude
spreker: Ds. L.W. van der Meij van Alphen aan den Rijn

slotwoord: Ds. H.C. van der Ent van Elburg
Het is van belang dat de bezoekers per auto tijdig komen in verband met het feit dat er naar we vernamen op die dag ook een kerkgebouwen-bezoekdag is uitgeschreven door de N.C.R.V., waar 15.000 bezoekers verwacht worden. Gewoonlijk is het niet moeilijk om parkeergelegenheid te vinden, maar deze keer zal dat wat meer tijd vragen.

Er zal weer een boekentafel zijn. Ook is er weer koffie en frisdrank te verkrijgen.

We hopen van harte, dat we weer velen mogen verwelkomen en ontmoeten. Echter bovenal dat de Heere ons weer een dag geeft in Zijn gunst.

B.

Uit het land van de Bijbel 61.

C. HET KRIJGSWEZEN (7).

Het "borstharnas".

Nauw aan de "gordel" van de Romeinse soldaat was verbonden het "borstharnas". Zij vormden samen één bedekking voor de vurige pijlen van de vijand, als een volledige bescherming; beide dus als één ondoordringbaar pantsier. Dus als een volledige beschutting. Welnu, zó zijn de "WAARHEID en de GERECHTIGHEID" de vaste grondzuilen van de "TROON GODS" en van het Koninkrijk der hemelen! Want nu komt het ook ten eerste aan op een volkomen "bescherming" voor die vurige pijlen van de vijand. Ook als zodanig geheel overeenstemmend met het "beeld Gods", waarnaar de mens geschapen was en dit was in "ware kennis en gerechtigheid".

Maar nu zijn "waarheid en gerechtigheid" ook nauw aan elkander verbonden in de geweldige geestelijke strijd van de christen. Want in die strijd is 't toch zeer noodzakelijk om *licht* te hebben over de machten, listen en diepten van de drie doods vijanden van Gods Kerk! Heeft Christus Zijn Petrus niet voorbereid op de bedoeling van de duivel om hem te "ziften" gelijk de tarwe? We denken hier ook aan de vermaning van de apostel aan de "Thessalonicenzen" in hoofdstuk 5 van zijn 2e brief, waar wij in vers 8 lezen: "Maar wij, die des daags zijn, laat ons nuchter zijn, aangedaan hebbende het borstwapen des geloofs en der liefde".

"Aangedaan hebbende het borstwapen de gerechtigheid"; zo bezat eens de mens in de staat der rechtheid een volkomen gerechtigheid voor God, maar... die is hij *verloren*! Want toen is de mens geworden een "arm, jammerlijk, blind en naakt" schepsel. Zijn onze ogen hiervoor geopend? Hebben we met de psalmist in de 70ste psalm ook mogen belijden:

"Ik ben nooddruftig, arm en naakt;
O God, mijn Helper uit ellenden!
Haast U tot mij, wil bijstand zenden;
Uw komst is 't, die mijn heil volmaakt".

Welnu, zo moet, zal 't wel zijn, de mens weer verkrijgen: de gordel der waarheid en hieraan dus nauw verbonden ook: "het borstwapen der gerechtigheid".

Gel. lezer(es) Is ook ù in het bezit mogen komen van zulk een "gordel" en van zulk een "borstharnas"? Ja, vooral dus ook van dat "borstharnas"! En waarom? Wel, het is juist zulk een *doelmatige* bedekking, want het bedekt de meest centrale plaats van ons lichaam, namelijk: *ons hart*! Want uit ons hart zijn immers de "*uitgangen*" van ons leven! En staat ons hart van nature niet open voor al de verleidende *invloeden* van de wereld met al haar begeerlijkheden, voor de zonde en voor de invloeden en verleidingen van de vorst der duisternis? Welnu! Dat we toch zulk een alleszins doelmatig "harnas" mogen nodig krijgen en daarmee bekleed worden! Wat hebben we te verstaan onder zulk een "borstharnas", dat de christen nodig heeft? Wel, dat hij noodzakelijk weer helemaal *recht* kwam te staan tegenover Zijn Schepper! En dat is geheel overeenkomstig Diens heilige en rechtvaardige *wil*. En die heeft God geopenbaard in Zijn heilige WET en die had God ingeschreven in het hart van de mens! Ja, met Zijn heilige eis: "ZIJT HEILIG. WANT IK BEN HEILIG" (1 Petr. 1 vs 16). Welnu, zo stond de mens dan ook geheel *recht* tegenover zijn Schepper. Dat was de "OORSPRONKELIJKE GERECHTIGHEID", welke Adam bezat.

Maar de mens heeft het niet goed gedacht, God in erkentenis te houden. O, hoe snood heeft hij die oorspronkelijke gerechtigheid *verloren*! En is het niet een onuitsprekelijk rijk wonder, dat God die verloren gerechtigheid weer heeft *hersteld*! En wel door Zijn geliefde Zoon, Die God "tot zonde heeft gemaakt", opdat er een volk zou zijn, dat met dië *verworven* gerechtigheid weer voor God kon bestaan en zo kon herschapen worden "naar Zijn Beeld"! Ja, wat was de weldaad onuitsprekelijk groot, dat de kerk van de oude dag bij monde van de profeet Jesaja mocht getuigen: "Ik ben zeer vrolijk in de Heere, mijn ziel verheugt zich in mijn God, want Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils, de mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan" (Jes. 61:10). En dan horen wij Lucas getuigen van Zacharias en Elisabet: "En zij waren beiden rechtvaardig voor God, en wandelende in al de geboden en rechten des Heeren onberispelijk" (Lucas 1 vs 6). En zo hebben zij beiden laten zien, wie de Heere voor hen was! Lezer(es)! Mag dit ook van ù kunnen gezegd worden? O, smee de Heere om dië bekleding met de gehele "wapenrusting Gods"! Maar ook om de genade des Heeren, om deze te *beoefenen*! Zij dient óók een wapenrusting te zijn, welke "passend" is! Dit is dus geen wapenrusting, die de mens zelf probeert te maken. Dat probeerden ook eens Adam en Eva zelf, toen zij gewaar werden dat zij naakt waren! Zo lezen we in Genesis 3 vs. 7: "en zij hechtten vlijgebladeren tezamen en maakten zich schorten". Welnu, wat is het daarom noodzakelijk en een weldaad, wanneer de Heilige Geest die in de weg der ontdekking afneemt en verscheurt en zo de naakte zondaar bekleedt met die alleszins passende "*gerechtigheid*" van de tweede Adam, de Heere Jezus Christus!

Dr.

v.L.

De merktekenen der christenen 11.

De kerk heeft rijke schatten. Schatten, die onderschat of weinig bekeken kunnen worden. Het ontstaan der kerk vond plaats door het Woord des Heeren en de krachtige werking van de Heilige Geest. Buiten het Woord om, was het begin van de kerk uitgesloten. Zij is geboren door het krachtige Woord Gods en zij wordt onderhouden en gevoed door datzelfde Woord. Gods Woord houdt stand tot in eeuwigheid en daarom zal de kerk nimmer vergaan. De kerk Gods is eeuwigheidskerk en dat in Christus naar

Gods welbehagen. Nu heeft de Heere aan Zijn kerk de eeuwen door schatten gegeven. Tot die rijke schatten behoren de belijdenis geschriften en ook de liturgische formulieren. En als we aan de laatste denken, dan moet wel bijzonder opvallen het avondmaalsformulier. En dat niet als langste formulier, maar bijzonder als het meest fundamentele, het meest praktische formulier van de hele bundel.

Wie weten wil hoe het geloofsleven functioneert, kan hier terecht. Zeker in het formulier komen ook andere zaken aan de orde en dat naar de Schrift, maar in verband met ons onderwerp, wil ik het genoemde bijzonder onderstrepen. Ik geloof ook, dat dit veel te weinig gebeurt. Wat kan er niet geredeneerd, gediscussieerd, gedogmatiseerd worden over, in plaats van te lezen en te luisteren. Te lezen de taal van de kerk en te luisteren naar de woorden van de kerk. Het is zo belangrijk voor eigen geestelijk welzijn. Het kan dienen tot onderwijs, tot correctie, tot opscherping en tot verdieping. En dat wil de Heere geven door de werking van Zijn Heilige Geest.

Wanneer we nu de woorden van art. 29 van de Ned. Geloofsbelijdenis lezen n.l. deze:

„Alzo nochtans niet, alsof er nog geen grote zwakheid in hen zij, maar zij strijden daartegen door de Geest al de dagen van hun leven”, moet dan niet gedacht worden aan wat we vinden in het avondmaalsformulier? Tot het pastorale in dit formulier behoort zeker deze zinsnede: „Daarom al is het, dat wij nog vele gebreken en ellendigheid in ons bevinden, als namelijk: dat wij geen volkomen geloof hebben, dat wij ons ook met zulk een ijver om God te dienen niet begeven, als wij schuldig zijn; maar dagelijks met de zwakheid van ons geloof en de boze lusten van ons vlees te strijden hebben, nochtans desnietteenstaande, overmits ons (door de genade des Heiligen Geestes) zulke gebreken van harte leed zijn en wij begeren tegen ons ongelooft te strijden en naar alle geboden Gods te leven”.

Hier wordt ons duidelijk een stukje geloofsleven getekend. Gods kinderen hebben daar weet van. Volmaaktheid wordt bij hen niet gevonden. Ze zullen dit ook nimmer belijden. Echter mag in de onvolmaaktheid niet gerust worden. Een koude, kille berusting met de belijdenis: „volmaaktheid is er niet op aarde en een mens blijft mens, verraadt dat men niet recht staat voor de Heere en Zijn Woord. Men is het geestelijk spoor bijster, of, en dat is het allereerste, men meent geestelijk leven te kennen, maar de praktijk bewijst het tegendeel. Immers, en laten we daar acht op geven; wat is de levenstrek van een vis en van een vogel? Zwemmen is het leven van de vis en vliegen van een vogel. En hoe bevindt zich een vis op het droge en hoe is het met een vogel, die weet van vliegen in de ruimte en nu zit in een kooi? Geestelijk leven kent geen doffe aanvaarding, of neerlegging bij werkelijkheden. Er blijven of er komen weer werkzaamheden. Waar geestelijk leven is, daar is ook een aanvoelen en een verstaan van werkelijkheden. Het formulier spreekt daarvan en wijst daarop n.l. het kennen van vele gebreken en ellendigheid.

Vele gebreken en vele ellendigheden.

Over het woord 'vele' moet niet heen gelezen worden. Er is maar niet een kleine onvolkomenheid, die men gemakkelijk zou kunnen vergeten en evenmin een geringe herinnering aan vroegere ellende. Er zijn, dus vandaag en ook morgen, vele gebreken en vele ellendigheden. Ze blijven tot het doodsuur toe. Dan vallen ze voorgoed weg. In enkele trekken worden beide nader uiteengezet. Allereerst wordt genoemd het feit: „dat wij geen volkomen geloof hebben”. Er is nog zoveel gebrek in het geloof. Op welke hoogte, op welke toonhoogte staat het geloof veelal? Wat is de kennis van het geloof gering. Wat wordt het vertrouwen van het geloof veel gemist. De kracht van het geloof kan zo gebroken worden door situaties en door ingevingen. Hoe kan het kleingeloof werken. Wat is er dan een kleine, beperkte blik en kijk op wat God de Heere belooft en op wat Hij doen kan en zelfs doen zal. Wat kan de ongelovigheid werken en zelfs veel veld winnen in het hart, in het leven van de gelovige. Ja, wat is de zekerheid van het geloof niet een aangevochten zaak. Ja zelfs tegenover één

daad van geloof staan wel tien daden van ongelooft.

Daarnaast is er niet die geloofsijver, waar de Heere recht op heeft. De Heere heeft er recht op om altijd actief bezig te zijn. Het vurig van geest zou steeds aanwezig moeten zijn. Het strijden en lijden zou voortdurend moeten blijken. Aan het Bijbelse vereiste wordt niet beantwoord, ja wat kan er zelfs een lauwheid, halfheid en slapheid zijn.

Wat een schuld. Wat blijft men niet verschuldigd en ook dat tot het laatste levensuur. Dit alles treft het hart en maakt het hart verslagen en kleinmoedig. Wie weet heeft van verslagenheid en kleinmoedigheid leeft bijbels. Verslagenheid is immers een kenmerk van het werk van Gods Geest (Hand. 2:37) en kleinmoedigheid wordt ons in de Schrift aangewezen als het werk van de duivel. De duivel wijst op zonden van bedrijf en nalatigheid en op grond daarvan wordt geconcludeerd: er is voor jou geen genade. Een mens met genade leeft anders en denkt anders.

Christus daarentegen bevestigt: „het gekrookte riet wordt door Mij niet verbroken en de rokende vlaswiek wordt door Mij niet uitgeblust”.

Veroordeelt, vernedert het geconstateerde, maakt het verslagen en zelfs kleinmoedig, er is nog meer, nl. de strijd met de zwakheid van het geloof.

Waar geloof is, daar zijn geloofswerkzaamheden, maar daar is ook strijd. Waar geen strijd is, daar is geen geloof. Het werk van de Heere wordt altijd bestreden. Er is de onophoudelijke aanval van de driehoofdige vijand. De christen echter moet zelf ook strijden. Hij moet kennen de strijd des geloofs. Dit behoort tot de heilige strijd. Maar er is ook dagelijks een strijd tegen de zwakheid des geloofs. Van de zwakheid heeft men geen last. Hoe zwak kan de beoefening van het geloof zijn. Hoe gering kan het vertrouwend leven zijn. Welke gedachten omtrent de Heere kunnen er niet zijn. Het zich vastklemmen aan en het zich verlaten op Zijn trouw en goedheid kan zo zwak zijn. Wat kan de vrees voor de boze het hart beheersen.

Wat kan het geloof in zijn woorden het hart treffen en zelfs wankelmoedig maken. Wat wordt de zwakheid van het geloof regelmatig bemerkt en wat zijn daarnaast de boze lusten van het vlees nog aanwezig.

Ja hoe krachtig kan de boezemzonde zijn. Maar nu is er de genade des Heiligen Geestes. Door Zijn kracht is er de droefheid over de zonde, maar ook de strijd tegen de zonde. De strijd tegen eigen zonde. De strijd tegen de boezemzonde. De strijd tegen de zwakheid des geloofs en de boze lusten van het vlees.

En wie deze strijd kent, komt tot de eeuwige overwinning in en door Jezus Christus. Dit staat vast. Christus' triumpfdag zal een dag van bevrijding en volmaking zijn. Wat een troost, wat een sterkte, temidden van de grote zwakheid, dat de Heilige Geest daarheen leidt en daarvan verzekering geeft.

Ds. M.C. Tanis

De bazuin in de stad

2.

Oók naar het gemeentehuis?

De gang van een bruidspaar naar het gemeentehuis. Die wordt nog gelukkig door velen in de dorpen en steden van ons vaderland gemaakt. Hier in Katwijk zien we ze meerdere keren per week gaan, vaak langs ons huis, van het gemeentehuis naar een kerk. De trouwkoetsen, die altijd nog gebruikt worden, hebben de aandacht. Uiteraard het meest om het paar, dat erin zit.

Als sommigen in Nederland hun zin zouden krijgen, zou er geen bruidspaar die gang meer maken. Smalend spreken ze over "het instituut, dat zijn tijd heeft gehad". Hun motieven mogen verschillend zijn, daarin zijn ze één, dat men niet meer wil spreken van een huwelijkse staat en zo spoedig mogelijk de officiële huwelijksluiting wil afschaffen. Het moet hen wel tegenvallen. Volgens nieuwere onderzoeken vindt het huwelijk in ons land weer meer waardering dan er geweest is. Hun critiek is niet zo aangeslagen, als ze wel gewenst hebben. In 1983 bleek bij een opinie-peiling, dat 78%

van de Nederlanders er niet aan wilde het huwelijk als verouderde instelling te beschouwen. En in 1984 kwam er, voor het eerst na jaren weer een stijging van het aantal huwelijksluitingen voor de overheid. We mogen met zulke gegevens in betrekkelijke zin blij zijn. We laten het oordeel over het huwelijk niet afhangen van een min of meer stijgende waardering. We eren het huwelijk in de lijn van Gods Woord als de instelling van God. Niettemin doet het goed, dat er toch een zekere tendens is tegen de afbraak, die al veel jaren openbaar kwam.

Zijn we daarom gerust? Helaas niet! Een betrekkelijke waardering voor het huwelijk zegt nog niet alles. Daarmee is nog niet gezegd, dat het zó geacht wordt als de Heere het zegt in Zijn getuigenis. Allerlei vrije opvattingen voor de beleving van het huwelijk zelf en het aanvaarden van z.g.n. relaties buiten het huwelijk kunnen met zo'n soort waardering toch gepaard gaan.

De laatste weken zijn we geconfronteerd met een voorstel, dat enerzijds wel het huwelijk wil blijven waarderen en anderzijds een mogelijkheid wil geven aan z.g.n. homofiele paren. Daarom staat er boven dit gedeelte: oók naar het gemeentehuis? Dat willen zij die voor het bedoelde voorstel pleiten. Het moet voor ons een verontrustende zaak zijn. Het roept verzet op vanuit Gods Woord. Ik wil er in dit artikel aandacht aan geven. Het gaat óns aan!

1+1=samen

Enige tijd geleden is er een rapport verschenen van CDA-zijde, dat grote aandacht heeft gekregen. Afkomstig is het van het wetenschappelijk instituut van genoemde partij. Het is dus een wetenschappelijke uitgave. Of ieder, vooral de meer eenvoudigen binnen deze partij, ermee gediend is...? Het zal niet teveel gezegd zijn, als we veronderstellen, dat er velen uiterst ongelukkig mee zijn. De nota draagt de veelzeggende titel: 1+1=samen. In die titel komt het al uit, waarom men er niet gelukkig mee zal zijn en waarom wij er ons tegen verzetten. Heel eenvoudig kan dat gezegd worden: 1+1=samen geldt niet, zoals dit geschrift wil laten gelden. Alle "samen" op het gebied van samenlevingsvormen is geen "samen". Samen en samen is voor ons niet één maar twee!

Het lijkt hier in dit geschrift merendeels te gaan over een politieke benadering van deze zaak. Het gaat om de aanvaarding op zekere voorwaarden door de Overheid van het huwelijk en de "andere relaties". Die Overheid moet niet alleen huwelijk en gezin beschermen. Ook die andere relaties hebben recht op bescherming. Dat is één van de opvattingen hier vertolkt. Die opvatting krijgt gestalte in het voorstel om homofielen, weer onder zekere voorwaarden, de mogelijkheid van een soort huwelijk te geven voor de Overheid. Zo krijgen zij in hun samenleving wat de Overheid moet bevorderen.

Nu zouden we het dan moeten hebben over de taak van de Overheid. Alsof het alleen maar ging over de vraag of die Overheid daar nu buiten om kan of niet. Daar zal mijn mening wel bekend in zijn. In een ander blad heb ik daar iets over geschreven naar aanleiding van deze nota. Maar toch zou u zich vergissen als u dacht daarmee klaar te zijn. Verre vandaar. Dit rapport stelt deze taak voor de Overheid omdat het overtuigd is van het principiële uitgangspunt dat een "huwelijk" van homofielen in beginsel niet verschilt met een huwelijk tussen man en vrouw. Graag zeg ik erbij dat er een minderheid is die niet zover gaat, maar die zich toch in wezen niet distantieert van deze principiële benadering.

1+1=samen. Temidden van een werkelijkheid van allerlei samenlevingsvormen wordt in wezen de gelijkheid van die relaties in dit geschrift gebodschapt als één van de uitgangspunten van het Evangelie. Zeker het huwelijk wordt geprezen. De afbraak van het huwelijk door hen, die het feitelijk niet erkennen en alleen maar losse-mensen-naast-elkaar willen zien, wordt zeer misprezen. Goede dingen worden er zo gezegd over de bescherming van het huwelijk. Maar dat neemt niet weg dat het uitgangspunt door ons verworpen moet worden. Het is tegen Gods Woord met alle prachtige woorden, die eraan besteed

worden. We zullen er oog voor moeten hebben.

De gevaarlijke benadering.

We moeten de benadering van de z.g.n. samenlevingsvormen, zoals deze duidelijk in dit rapport aangenomen wordt, rond-uit gevaarlijk noemen. Die benadering doet ten eerste aan Gods instelling van het huwelijk tekort. Men spreekt van de "relationele benadering" in deze zaak. Dat betekent dat de nadruk wordt gelegd op de betrekking waarin de mens geschapen is tot de ander. Aan die ander moet hij zich ontplooiën. Er wordt niet uitgegaan van de bijzondere betrekking van man en vrouw, die zo door God geschapen zijn. Het wordt veralgemeend tot iedere relatie in dit opzicht. We behoeven zo bij Genesis 2 niet alleen te denken aan het huwelijk, maar kunnen dit ook toepassen op bijv. de betrekking tussen twee homofielen. De gegevenheden van Gods schepping zijn niet beslissend. We gaan er hier niet verder op in. Het is duidelijk dat wat vandaag in brede kringen zo gedacht wordt, hier overgenomen is. Er is ook aansluiting aan wat door meerderen binnen de Gereformeerde Kerken gesteld wordt. Uiteindelijk is het verbonden aan de relationele benadering van Gods Woord en die van Gods geboden. Zo kan van Genesis gezegd worden: "het huwelijk behoorde tot het cultuurgood van de schrijver". Zo kan van de geboden gezegd worden, dat we ze alleen moeten zien in het licht van het éne gebod der liefde. Het 7de gebod gaat dan op deze wijze ook niet uit van het bijzondere van de betrekking tussen man en vrouw. Het kan immers niet betekenen dat we anderen haten...!

Uiteraard betekent dit niet dat deze gedachte meebrengt dat alle samenlevingsvormen zonder meer worden aanvaard. Nee, er moet vanuit die gedachte trouw tot elkaar zijn, een duurzaam dragen van verantwoordelijkheid voor elkaar.

Hier wordt gemist, wat ons huwelijksformulier zegt, dat de huwelijkse staat aan God behaagt. De fundering ligt daar niet in de mens, maar in de schepping van God: "Hij heeft Adam zijn huisvrouw geschapen zelf toegebracht en hem tot een huisvrouw gegeven". De instelling van het huwelijk waarbinnen man en vrouw met elkaar gemeenschap hebben, wordt zo verduisterd. Wat Calvijn zegt over het huwelijk "dat onder de graden van de menselijke samenleving deze de voornaamste en meest heilige is, dat de mens zijn vrouw aanhangt", wordt op deze wijze geheel en al miskend. En het is van belang dat u dit goed leest: Calvijn zegt niet: onder de z.g.n. samenlevingsvormen maar: de menselijke samenleving".

In de praktijk komt het er op neer: je moet het goed doen in de relatie, die overigens naar eigen believen gekozen wordt. Nogmaals: dit rapport wil wel veel goeds van het huwelijk zeggen, maar tegelijk wordt het ondergraven door dit uitgangspunt.

Het "nee" van Gods Woord.

Behalve het aanvaarden van een ongeoorloofde relatie naast het huwelijk spreekt hier toch vooral het aanvaarden van de zonde. Ook de z.g.n. homofiele relatie van duurzame trouw, waarvoor dit rapport pleit, valt onder het "nee" van de Heilige Schrift. Hier gaat het niet om een hoogmoedige houding boven een naaste, die deze geaardheid heeft. Met kracht weerspreken we dat verwijt, dat zo gemakkelijk gemaakt wordt tegen degenen, die bezwaar hebben op grond van Gods Woord. Het gaat hier om een eerlijk afwegen, van wat God in Zijn Woord zegt. Dan kunnen we niet anders dan voluit protesteren tegen de voorstelling: het behoort tot het evangelische uitgangspunt dat we deze samenlevingsvorm in de praktijk aanvaarden. Alleen een andere opvatting over de Heilige Schrift kan daartoe brengen of een bepaalde visie of een pastorale benadering die het gebod miskent. Al te duidelijk spreekt de Heere in Zijn Woord. Genesis 19 en Romeinen 1 kunnen in dit verband genoemd worden. We weigeren het eerste schriftgedeelte te lezen als enkel een schending van het gastrecht en het tweede als een zich-bewegen van Paulus binnen de Joodse traditie. Wie

geloofd dat Gods Woord onfeilbaar is, moet hier zeggen: hoe listig is de mens om aan de klem van Gods geboden te ontkomen! Liefde tot onze naaste wordt geëist, maar die zal toch alleen betracht worden als gevraagd wordt naar het kompas van Gods Woord. Is er dan geen verschil tussen allerlei ongebonden uitingen van deze zonde en het in een duurzame relatie leven? Die vraag wordt gesteld. Maar die vraag veroordeelt zichzelf, als het tegen de Schriften is. Het is ook 'n onhoudbaar standpunt, zoals in een uitspraak van een bepaalde kerk, dat men bij verschillende visies op de betreffende schriftgedeelten elkaar niet mag veroordelen in een bepaalde beleving van deze geaardheid. Het moet verbazen dat er zo'n uitspraak kan zijn. Gaat het om visies op schriftgedeelten of om het geloof in wat God zegt? Zit daar niet het grote gebrek, dat we niet geneigd zijn te buigen voor de sprekende God in Zijn Woord?

Niet blijven staan bij één rapport.

Het zal goed zijn niet te blijven staan bij dit rapport. Ik denk dat de gedachte van de z.g.n. registratie van homofiele "paren" niet de meeste bestrijding gegeven moet worden. In de praktijk zal daar weinig naar gevraagd worden; gesteld dat het ooit tot een soort wettelijke mogelijkheid zal worden. Veel ingrijpender is de achterliggende gedachte van principiële gelijkstelling. Deze heeft een doorwerking op het erf van die kerken, die deze praktijk tolereren. Er is in zulke gevallen vrijheid tot de sacramenten, tot de bediening van het ambt enz. Wat moeten we waken dat dit onder ons niet zo zal worden.

Er is meer. Ik protesteer als men een bespreking van deze zaak afdoet met het verwijt van een hoogmoedige houding. Daarom kunnen we niet zeggen: die hoogmoed is er niet! Die is er in het verleden geweest en soms op een verschrikkelijke manier geopenbaard. Die is er in het heden. Ontdekking door Gods Geest doet náást de zondaar staan. Dan oordelen we niet hoog over anderen. Dan leren we de "relatie" tot God kennen. Die heilig is in Zijn richten. Dan kan alleen genade ons reinigen in het bloed van Jezus Christus. Zo wordt de relatie tot onze naaste beoefend in ware liefde. Zo wordt de boodschap uitgedragen ook tot hen, die in de zonde leven. Dat kan niet anders zijn dan de boodschap dat er in de weg der bekering genade is. Een van de ergste dingen is, dat die de zonde toelaat en goedpraat, de rechte boodschap aan zijn naaste onthoudt. En hoe erg is het ook niet, als zij, die met deze geaardheid de strijd kennen in eigen leven, van zulke gedachten horen. En juist vanuit Wet en Evangelie is hier uitzicht. Uitzicht in een strijd, die van eigen zijde onmogelijk is, maar die uit God in Christus krachten krijgt.

D. Slagboom

Laus Deo

22

Lessen uit Genève

De Godheid van de Geest

Nog steeds lezen we in het eerste boek van Calvijns Institutie. Het gaat over de kennis van God de Schepper. In het 13e hoofdstuk met name over het mysterie van de leer van de Drie-eenheid. Nadat Calvijns vanuit de Bijbel de Godheid van de Vader en de Zoon heeft aangetoond, wil hij nu voortgaan met een "verdediging van de Godheid des Geestes". Het woord verdediging veronderstelt een aanval op de Godheid van de Geest. Deze duurt inderdaad tot op de huidige dag voort. Vele zogenaamde christelijke sekten loochenen de Godheid van de Geest. Zij verwerpen daarmee de leer van de Drie-eenheid. Ook voor de verdediging van de Godheid van de Geest is het noodzakelijk terug te vallen op de Schriften van het oude en nieuwe Testament. Indien de Godheid van de Geest niet vanuit deze Schriften kan worden bewezen, dan mist de leer van de Drie-eenheid haar fundament. We zouden deze leer in dat geval zelfs moeten afzweren als schadelijk voor Gods Kerk en het genadeleven. De Schriften moeten de doorslag geven. Zij hebben het eerste en het laatste woord.

Erasmus en de bronnen

Voordat we nu verder gaan met het onderzoek naar Calvijns leer over de Godheid van de Geest maken we eerst een uitstapje. Het is opmerkelijk dat Calvijns over de Schriften spreekt als over de "bronnen". Het oude en nieuwe Testament zijn voor hem de enige betrouwbare bronnen voor de christelijke kerk. Die bronnen stelt Calvijns steeds tegenover wat hij wel noemt de "nutteloze bespiegelingen" van het menselijk theologische denken.

Het devies "terug naar de bronnen" was een humanistisch ideaal. Het humanisme is een geestesstroming uit de periode van de 14e tot de 16e eeuw. Het woord humanisme is afgeleid van het latijnse woord humanum; het menselijke. Het ideale mensbeeld werd gezocht in oude griekse en Romeinse geschriften: de mens is in zichzelf goed en vrij. Hij maakt zijn eigen wetten. Vanzelfsprekend kwamen vele humanisten in botsing met de wetten van de Rooms-Katholieke kerk. Een belangrijk vertegenwoordiger van het laat middeleeuwse humanisme is de Rotterdammer Desiderius Erasmus, wiens sterfjaar 1536 nu in 1986 wordt herdacht. Op vlijmscherpe ironische wijze heeft Erasmus in zijn boek *De lof der Zotheid* de dwaasheid van de talloze Roomse misstanden aan de kaak gesteld. Juist in dat boek, de *Lof der Zotheid*, maakt Erasmus veelvuldig gebruik van de oude griekse en Romeinse dichters en filosofen. Hun opvattingen over de in zichzelf goede en vrije mens, die zich niet laat knechten door allerlei godsdienstige voorschriften, waren hem lief. Steeds weer was het: terug naar de bronnen!

Daarnaast, de eerlijkheid gebiedt ons te zeggen, was er voor Erasmus nog een belangrijke bron en dat was de Bijbel. In Erasmus was het te prijzen, dat hij als eerste na vele eeuwen de kerk een uitgave van het nieuwe Testament bezorgde in de griekse grondtekst. Tot op het ogenblik van de uitgave van zijn nieuwe testament in 1516 moest men het doen met een latijnse vertaling, de Vulgata. Erasmus' uitgave van het nieuwe Testament in de griekse grondtekst is ook voor de daarop volgende kerkreformatie van grote betekenis geweest. Zo berust de Duitse bijbelvertaling van Maarten Luther op Erasmus' uitgave.

Het humanistische ideaal van het terug-naar-de-bronnen paste hij dus ook toe op de Bijbel. Bovendien rekende hij verscheidene geschriften van de griekse en latijnse kerkvaders uit de eerste eeuwen, zoals Origenes, Cyprianus, Ambrosius, Hiëronymus en Augustinus tot de christelijke bronnen. Dus: zowel de grieks-latijnse oudheid als de Bijbel en de kerkvaders waren voor hem in zekere zin grondslag en norm voor het christelijke leven. In dit teruggrijpen op de bronnen van de Bijbel komen Luther en Calvijns met Erasmus overeen. Toch gingen hun wegen uiteen. In een artikel over Erasmus schrijft de gereformeerde kerk-historicus Prof. dr. D. Nauta: "Erasmus had bezwaar tegen een stringenter (=bindende) opvatting van de inspiratie der Schrift". Met andere woorden, men behoeft niet alles wat in de Bijbel staat letterlijk te nemen. Niet alles is door de Geest geïnspireerd, door de Geest ingegeven. De Schriften waren voor Erasmus dus niet de enige en alles afdoende autoriteit.

Tekenend voor Erasmus is ook dat hij met alle kritiek op de Roomse kerk en haar dwaze praktijken (in de *Lof der Zotheid* beschreven) toch een trouwe zoon van de Roomse kerk is gebleven. Het optreden van Luther tegen de Roomse geestelijkheid vond hij maar barbaars. Men moest wat verdraagzamer zijn. Zo werd Erasmus een van de belangrijkste pleitbezorgers van de tolerantie gedachte: leven en laten leven. Ook in de kerk moest ruimte zijn voor elkaar tegensprekende meningen. Geen wonder dat vele theologen anno 1986 bij de Erasmus herdenking onomwonden hun sympathie aan deze zeer geleerde humanist betuigen. Erasmus en zijn verdraagzaamheids

ideaal passen goed in hun straatje. Luther en Calvijns met hun enige Bron: de Schriften, minder of zelfs helemaal niet.

Scholieren

Onze westerse cultuur is sterk beïnvloed door het humanistische ideaal van de goede en vrije mens die in zichzelf tot een wet is. Waarin dit ideaal uitmondt, wordt in het tijdsbeeld dat zich nu aan ons vertoont, duidelijk zichtbaar. Het menselijke leven valt ten slachtoffer aan dit ideaal dat het ware menselijke leven en zijn welzijn zocht te bevorderen. Vooral onze scholieren worden via allerlei kanalen met deze manier van denken geïnfecteerd: de mens is goed en vrij, hij heeft het zelf voor het zeggen. Dit beginsel werkt ook door in de literatuur die voor de examina gelezen moet worden. En juist die literatuur levert het grootste gevaar op die als Bijbels-humanistisch wordt omschreven. Dat wil zeggen: Gods Woord mag de ene helft van de waarheid invullen en de moderne mens van deze tijd de andere helft. Zo maken God en mens samen uit wat waarheid is.

Om deze geesten te kunnen beproeven, kan het nuttig zijn dat onze scholieren voor zover zij daartoe in staat zijn, de klassieke talen, grieks en latijn, in hun vakkenpakket opnemen. Niet alleen de reformatoren als Luther en Calvijns, maar ook een vertegenwoordiger van de nadere reformatie als Voetius waren in deze talen goed onderlegd. De kennis van de klassieke talen en de klassieke denkwereld gaf hen geduchte wapens in handen om allerlei dwalingen in en buiten de kerk te bestrijden. De filosofie van de vrije, ongebonden mens, die buiten zichzelf de wet stelt, heeft immers in kerk en wereld al zijn duizenden verslagen. En om de vijand te kunnen bestrijden, moet men hem kunnen herkennen.

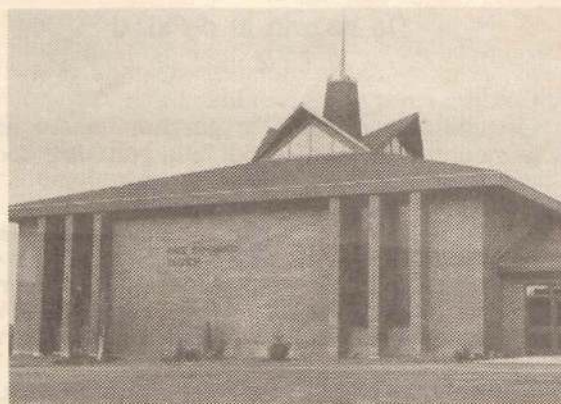
Wordt vervolgd, D.V.
L.W. van der Meij, V.D.M.

Ingebruikneming van de nieuwe kerk in Dundas.

De hoofdredacteur ds. Blom, verzocht mij om een kort verslag te schrijven van de kerkdienst waarin de nieuwe Free Reformed Church in Dundas onlangs in gebruik werd genomen. Het spreekt vanzelf dat ik graag aan dit verzoek wil voldoen.

Groei.

Vergeleken met de meeste gemeenten hier in Nederland is de Free Reformed Church in Dundas niet oud. De gemeente is ontstaan in het begin van de jaren vijftig, de tijd waarin veel Nederlanders naar Canada geëmigreerd zijn. Vanaf deze begintijd was wijlen ds. J. Hamstra predikant van Dundas, totdat hij in 1972 met emeritaat ging. Er wordt in de gemeente nog steeds met veel achting over het werk van deze

trouwe dienaar des Woords gesproken. In prediking en pastoraat trok hij een duidelijk schriftuurlijk-bevindelijk spoor en de Heere heeft daar Zijn zegen aan willen verbinden. In 1972 werd zijn zoon, ds. G. Hamstra, zijn opvolger als pastor van Dundas. Vijf goede jaren volgden, totdat ds. Hamstra in 1977 het beroep aannam naar Alphen aan den Rijn. Vier jaar lang was de gemeente vacant. Aan deze vacature kwam een eind toen ondergetekende in september 1981 aan de gemeente werd verbonden.

Tijdens al die jaren was de gemeente van Dundas gestadig gegroeid. Al in de tijd toen ds. G. Hamstra de gemeente diende was het kerkgebouw vol, vooral in de middagdiensten. Daarom werden er in de vacante periode plannen gemaakt tot het bouwen van een nieuwe, grotere kerk. In die tijd werd een stuk grond aangekocht aan de Weirs Lane, in de directe omgeving van het bestaande kerkgebouw. Het heeft echter tot vorig jaar september geduurd voordat met de bouw van het nieuwe complex kon worden begonnen. En zo verrees tijdens de afgelopen winter en in dit voorjaar een mooi en ruim kerkgebouw, dat aan ruim zeshonderd personen plaats biedt.

Opening

Vrijdagavond 20 juni vond de officiële opening van het nieuwe kerkgebouw plaats. De kerk was afgeladen vol. Naar schatting waren er meer dan 800 mensen aanwezig. Onder de gasten waren afgevaardigden van de plaatselijke overheid, van verschillende gemeenten van ons eigen kerkverband, van de Christian Reformed Church ter plaatse en van de Netherlands reformed Congregations (Gereformeerde Gemeenten) uit de omgeving.

De openingsplechtigheid begon toen de dienstdoende ouderling, br. P. Vanden Berg de kanselbijbel naar binnen droeg. Deze werd geopend waarna het Woord gelezen werd uit 2 Petrus 1:19: "En wij hebben het profetische woord dat zeer vast is, en gij doet wel dat gij daarop acht hebt, als op een licht, schijnende in een duistere plaats, totdat de dag aanlicht en de morgenster opga in uw harten". Na een kort gebed mocht ik namens de kerkeraad alle aanwezigen hartelijk welkom heten.

Woorden van dank werden gesproken aan het adres van allen die op een of andere wijze hadden meegewerkt aan de realisering van dit projekt.

Een bijzonder woord van dank werd gesproken tot de gemeente voor de overwelldigende offervaardigheid die met name tijdens de bouw van de kerk telkens weer was gebleken. Hierna kreeg ds. C. Pronk van Grand Rapids het woord. Als praeses van de laatste synode sprak hij woorden van felicitatie namens het kerkverband. Na deze toespraak werden enkele schriftelijke felicitaties voorgelezen, o.m. van kerken die vanwege de afstand geen afgevaardigden konden zenden. Dit gedeelte werd besloten met het zingen van Psalm 122.

Vervolgens werd de eerste dienst des Woords in de nieuwe kerk gehouden. De orde van dienst was de onder ons gebruikelijke. De tekst voor de prediking was 1 Samuël 7:12: "Samuël nu nam een steen, en stelde die tussen Mizpa en tussen Sen, en hij noemde diens naam Eben-Haëzer; en hij zeide: Tot hiertoe heeft ons de HEERE geholpen". Met deze woorden had ds. J. Hamstra de eerste steen gelegd van het oude kerkgebouw in 1955. Met dezelfde woorden was de eerste steen gelegd van het nieuwe kerkgebouw in 1985. Dat was ook de reden waarom deze tekst het uitgangspunt was voor de prediking op deze bijzondere avond. Het thema van de prediking was: De steen Eben-Haëzer. Bij deze steen sloegen we een blik achterwaarts, een blik opwaarts en een blik voorwaarts. Als we bij deze steen terugblikken worden we herinnerd aan donkere dagen. Israël had God verlaten. Daarom was het harde juk van de Filistijnen over hen gekomen. Twintig jaar geleden was het leger van Israël verslagen in Eben-Haëzer (1 Sam. 4:1) en was de ark in vijandige handen gevallen. Door dat alles was er geen zichtbare verandering in Israël gekomen. Maar nu, twintig jaar later komt er beroering onder het volk: Het ganse huis van Israël klaagt de HEERE achterna! Er komt een wederkeer tot God. Dan wordt Gods hulp weer ervaren: Als de filistijnen opnieuw oprukken trekt de Heere zelf tegen hen ten strijde. Ze worden door Gods adem verstrooid. Zo is het nog vandaag: om werkelijk te beleven wat Eben-Haëzer inhoudt, is waarachtige bekering noodzakelijk. Daarom blikkt Israël bij de steen Eben-Haëzer ook omhoog. Want ze zijn ervan overtuigd dat ze zelf niet in staat zijn om de machtige vijand die tegen hen oprukt te verslaan. Machteloos in zichzelf vragen ze Samuël om tot de Heere te roepen. Samuël brengt een offer en pleitend op het brandoffer smeekt hij om Gods genade en

Gods hulp. Dan hoort de Heere. Daar ligt ook de enige hoop voor ons in deze nieuwe Eben-Haëzerkerk. Schuldig en machteloos in onszelf leren we pleiten op genade alleen. Dan wil de Heere uit genade horen om het werk van Hem die een machtiger voorbidder is dan Samuël. Dat geeft ook hoop als we vooruit blikken. De toekomst is voor ons in donkere nevelen gehuld. Maar de God die betoond heeft een Hulp te zijn verandert niet. Zijn hulp zal blijken... mits wij niet weer op het spoor der dwaasheid treden! Na de prediking van het Woord was deze eerste dienst snel ten einde. De Heere had alles wel gemaakt. Na afloop van de dienst bleven velen nog wat napraten en wandelen door het nieuwe gebouw.

Orgel.

Behalve een nieuw kerkgebouw ontving de gemeente ook een nieuw orgel. Het orgel in het oude gebouw zou onvoldoende geweest zijn om de gemeentezang te begeleiden in het zoveel grotere nieuwe kerkgebouw. Daarom werd besloten tot de aankoop van een pijporgel. Het pijporgel werd gerenoveerd en geïnstalleerd door Dubai Organs Company Limited in Burlington. Het orgel heeft twee klavieren en pedaal. Het heeft 25 sprekende stemmen. Vrijdagavond 11 juli was er een speciale avond waarin het orgel in gebruik werd genomen. Gastorganist was André Knevel, de vaste organist van de Gereformeerde Gemeente in St. Catharinus.

Hij bracht verschillende bewerkingen van geestelijke liederen en psalmen ten gehore. Ook was er veel samenzang en het koor van de gemeente zong enkele liederen. Het was een goede en geslaagde avond.

Soli Deo Gloria

Al deze dingen zijn reden tot dankbaarheid. De Heere heeft de gemeente veel geschonken. Het gevaar bestaat dat we in de zegeningen eindigen en Hem die de zegeningen schonk vergeten. God geve dat dat niet gebeuren mag. Hij geve dat vele jaren het evangelie van vrije genade in dit kerkgebouw mag worden verkondigd, dat zondaren tot bekering mogen komen, opdat ook in dit deel van de wereld Zijn koninkrijk moge komen en Zijn Naam worde verheerlijkt.

A. Baars

Hartelijk dank voor dit verslag. De gemeente van Dundas heeft nu een heel mooi kerkgebouw, zoals uit de foto is te zien.

B.

Boekbespreking

Boeken van Den Hertog b.v.

Elzenkade 6, Postbus 150, 3990 DD Houten, tel. 03403 - 73434.

1. **Overdenkingen** door Ds. W. C. Lamain. Ds. Lamain is eind november 1984 na een zeer werkzaam leven vrij onverwacht te Grand Rapids overleden. Hij heeft meer dan zestig jaren het evangelie van vrije genade verkondigd. De laatste jaren ontmoetten we hem regelmatig wanneer we in Canada bij onze kinderen waren. We hebben hem verschillende keren horen preken en met hem gesproken. Hij was telkens bij een ontmoeting dadelijk aan het vertellen van wat hij in vroeger jaren had meegemaakt en van kinderen des Heeren die hij gekend had of nog kende. Hij had een uitstekend geheugen en kon gemakkelijk voorvallen van een halve eeuw geleden zich nog goed herinneren. Overal waar hij preekte, ook wanneer hij in ons land was, trok hij veel volk. Men luisterde graag naar hem en men las graag wat hij schreef. Dat deed hij ook veel. Er zijn al verschillende werken van hem verschenen en er zullen er nog meer komen. Dat blijkt uit de Verantwoording van de uitgever in dit boek.

In overleg met de familie Lamain is besloten — aldus de uitgever — nog enkele boeken uit te geven onder de algemene titel 'Nagelaten geschriften'. Dit zullen D.V. bundels worden met overdenkingen of preken.

Als eerste deel verschijnt nu **Overdenkingen**. Dit boek bevat 21 overdenkingen die nog niet eerder gepubliceerd zijn.

Een treffende uitdrukking van iemand, die ds. Lamain ontmoette in zijn leven, is dikwijls het thema van een overdenking. Daar schrijft hij dan vele leerzame toepassingen en onderwijzingen over. Ook vindt u

in dit boek een terugblik op voorvallen en ontmoetingen van vroegere predikanten en bekenden onder Gods volk.

Sommige voorvallen zijn eerder in andere publikaties genoemd. We meenden echter die toch op te nemen, omdat er nu weer veel andere onderwijzingen in zo'n overdenking beschreven worden.

Tot zover de uitgever. Daar hoeven we niets aan toe te voegen. We willen alleen het opschrift van de eerste 5 overdenkingen vermelden: 1. Een teken des tijds, 2. Wijze raadgevingen, 3. Wonderlijke wegen, 4. Een benedenhuis, 5. Niet één, maar tweeduizend achthonderd zielen. Zo gaat het door. Er is een grote verscheidenheid.

Het boek telt 224 blz. en kost gebonden in kunstlederen band f 29,90.

2. **De Geestelijke Pelgrim** door Ds. A. Vergunst.

De Christenreis van Bunyan is onder ons bekend. Het is een boek, dat ieder van ons gelezen zou moeten hebben. Het is een boek waarin ons op zo bijzondere wijze wordt voorgesteld de weg die de Heere met de Zijnen houdt. Zo schreef Ds. Vergunst indertijd en hij vervolgde: De werken van Bunyan, een aantal jaren geleden opnieuw in vier delen uitgegeven, zijn vol van geestelijke en evangelische onderrichtingen. Zo goed om daarin te lezen, ook voor uw kinderen. Gewen ze daar vroeg aan. Als u zelf veel zulke werken leest en uw kinderen af en toe opwekt, zouden ook zij dat verlangen ernaar kunnen krijgen.

Ds. Vergunst heeft tijdens zijn verblijf in Veen in wekelijkse bijeenkomsten de Christenreis overdacht. Hij behandelde het gehele boek in 55 meditaties. Deze zijn nu in boekvorm verschenen.

We willen dit boek van harte aanbevelen. Het is een boek voor jong en oud. Ook onder ons zijn er predikanten die in samenkomsten in de week de Christenreis van Bunyan behandelen. Dat laat wel zien dat ook zij het belang daarvan inzien. Er komen allerlei figuren in dit boek van Bunyan voor, die met Christen in aanmerking komen, van wie er vele zijn die nooit het einddoel bereiken. Omdat het niet goed met hen staat. Dat is alles ter waarschuwing en zelfonderzoek, ook voor ons.

Niet ieder is in de gelegenheid om zulke samenkomsten bij te wonen. Daarom vinden we het een groot genoegen dit werk te kunnen aankondigen. Ds. Vergunst vond gelegenheid om zo hier en daar bijzondere toepassingen te maken. We denken b.v. aan wat hij op blz. 99 en volgende zegt over de zonde tegen de Heilige Geest. Het is te lang om het hier in deze recensie op te nemen. Het is wel treffend.

We zouden op meer bijzondere gedeelten kunnen wijzen, maar dat is niet nodig. Men leze het boek zelf. Dat is veel beter. Het is een boek, dat er zeker voor in aanmerking komt om iemand ten geschenke te geven. Het boek telt 425 blz. en kost f 45,—.

3. **Vrijheid van Christelijk getuigenis?**, samengesteld door G. Roos.

De ondertitel luidt: over de botsing tussen Joden en de Gereformeerde Gezindte. De samensteller schrijft ter inleiding het volgende:

Over godsdienstvrijheid zijn dikke boeken geschreven. Joden zijn er in allerlei soorten en wie weet anno 1986 nog waar de grenzen van de gereformeerde gezindte liggen? Beide begrippen ontvingen hun wisselende betekenis onder invloed van voortdurend veranderende menselijke meningen.

Onder de dan ook wat weidse titel **Vrijheid van christelijk getuigenis?** krijgt de lezer één facet van die beweging onder ogen. Dat onderdeel namelijk, waar leden van de gereformeerde gezindte en joden elkaar ontmoeten. Die ontmoeting bleek een confrontatie. Er werden strafklachten ingediend. De rechters wezen vonnis. Maar de discussie is nog gaande.

Verder schrijft Roos: **Vrijheid van christelijk getuigenis?** heeft onderscheiden doel. Enerzijds gaat het om het handzaam vastleggen van informatie die in de 'eendagsvlug' die een dagblad nu eenmaal is, spoedig verloren gaat: een stuk duurzame verslaggeving. Anderzijds biedt deze uitgave iets van een plaatsbepaling: hoe is anno 1986 de verhouding tussen ons en het oude bondsvolk? Dat mag leiden tot voortdurende bezinning. **Vrijheid van christelijk getuigenis?** wil ook het begrip dienen. Begrip bij diegenen die niet tot de gereformeerde

gezindte behoren en wat vreemd aankijken tegen anti-judaïsme aano 1986, begrip voor de motieven van diegenen die Jezus Christus zien als de enige weg tot eeuwig heil.

Op de achterzijde lezen we nog: Dit boek bundelt bijdragen uit het RD rond de confrontatie van joden en christenen. Het is samengesteld door G. Roos, hoofd kerk-nieuws-redactie (inmiddels adjunct-hoofd-redacteur geworden) van het RD en bevat artikelen van R.A. Stein, dr. C.S.L. Janse, drs. M. van Campen, S.C. Bax, drs. K. Exalto, G.H. Leurlijk en drs. A. Maljaars.

Het is goed dat we **kennismaken** van dit boek en dat de inhoud ons bezig houdt. Het boek telt 120 blz. en kost als paperback f 16,90.

4. Voor elk wat wils door G.W. van Leeuwen-van Haften.

Dit boek bevat 100 puzzels voor het gezin: kruiswoordpuzzels, raadsels, rebussen en letterpuzzels over spreekwoorden, beroepen, aardrijkskundige onderwerpen, vogels, bloemen enz., kerkgeschiedenis en Bijbelse geschiedenis.

Er is dus een grote verscheidenheid. Het zal veel tijd en inspanning vragen van puzzelaars, maar het is voor velen nuttig en leerzaam. Er zijn meer puzzel-boekjes, maar naar dit boekje zal zeker vraag zijn. De samensteller heeft er heel wat werk aan gehad om dit boekje gereed te maken, maar haar arbeid zal wel beloond worden. Het boekje telt 112 blz. en kost als paperback f 7,90.

B.

KANOUSKY de jeugdige Indiaan

9. Werk gevonden

"Ken Hem in al uw wegen, en Hij zal uw paden recht maken". Spreuken 3:6

De zon had haar middaghoogte bereikt, toen Kanousky de stad binnenging, een vreemdeling; nee, toch niet voor iedereen, want hij kende de vrienden van Jozef. Hij twijfelde of zij hem wel zouden ontvangen. Het was mogelijk dat zij hetzelfde dachten als Jozef. Hij wilde het toch maar wagen hen te bezoeken; de kinderen waren immers altijd vriendelijk voor hem geweest en hun vader ook. Hij bad om de besturing des Heeren. Hij ging, vastbesloten de hele waarheid te vertellen. Met bevende hand klopte hij aan de deur.

De kinderen hadden hem aan zien komen en snelden naar de deur toe om die voor Kanousky te openen. Men was blij dat Kanousky kwam en weldra werden vele vragen op hem afgevuurd. Waar was Jozef? Waarom was hij niet meegekomen? Hoe was het met zijn meester? Enz.

Kanousky beantwoordde die en vertelde hun vader van zijn omstandigheden en wat er allemaal gebeurd was. Hij bedankte de kinderen, omdat zij hem geholpen hadden te leren lezen en voor de vele kleine gunstbewijzen die hij van hen ontvangen had. Daarbij kwam nog, dat alles wat hij zei gepaard ging met zoveel ernst en eenvoud en zo ontbloot was van enige kwaadwilligheid of bestraffing, noch omtrent zijn gewezen meester, noch omtrent zijn vorige kameraden, dat de vader van de kinderen (die eerbied had voor de godsdienst, hoewel hij geen geestelijk leven bezat), ofschoon hij niet alles wat Kanousky hem gezegd had, onvoorwaardelijk geloofde, hij het toch ook niet ongelovig verwierp. Hij zei Kanousky, dat hij voorlopig in zijn huis mocht verblijven, terwijl hij ondertussen zou proberen werk voor hem te vinden.

De Indiaan verbleef enige tijd in dit huis. Door zijn ijver en zijn goed gedrag, won hij spoedig de gunst van zijn gastheer; zodat het niet lang duurde of hij beval hem aan bij een vriend die een knecht nodig had.

Deze vriend had Kanousky's vroom gedrag en zijn belangstelling in de kapel en de godsdienst herhaaldelijk opgemerkt. Door wat hij gezien en door het verslag dat hij gehoord had omtrent de redenen die Kanousky verplichtten het werk van zijn gewezen meester te verlaten, wilde hij hem in dienst nemen op een kleine boerderij die aan de stad grensde. Daar kreeg zijn nieuwe meester nog meer achting voor Kanousky, want in alles wat hij moest doen, voldeet hij steeds aan het voorschrift: Wees ijverig in uw werk.

Op deze boerderij vond Kanousky, tot zijn

grote blijdschap, een man die in Schriftuurlijke zin God vreesde en steeds weer de dienst in de kapel bijwoonde waarin hij "nieuwe en vreemde dingen" had gehoord. De schrijver van dit kleine verhaal moet deze discipel van de Zaligmaker voorstellen bij de naam van Jacobus Irving. Kanousky begeerde steeds in zijn gezelschap te zijn, wanneer het werk het toeliet, want alles wat deze man deed, probeerde hij te doen "ter ere van God"; aldus versierde hij de godsdienst van Christus in de ogen van onze jeugdige Indiaan.

Jacobus Irving woonde in het kleine boerenhuis met zijn vrouw en zijn twee dochtertjes. Jacobus en zijn vrouw waren bijna veertig jaar, toen Kanousky bij hen kwam wonen. Zijn oudste dochtertje was twaalf en zijn jongste negen jaar. Elke morgen werd een klein gedeelte van de tijd voor het ontbijt, doorgebracht in gebed en dankzegging tot de "Vader der Barmhartigheid".

Ik zeg een gedeelte van die tijd, omdat hij zei, dat hij geen recht had om de tijd van zijn meester te gebruiken voor het familiegebed, want dan zou hij zijn meester

bestelen om God te dienen, zo'n dienst zou de Heere niet welbehagelijk zijn.

's Avonds wanneer men ophield met werken, werd er een gedeelte uit de Bijbel gelezen en soms enige opmerkingen gemaakt over het gelezene. Ook werd een lied gezongen en gebed en dankzegging geofferd aan dat nederbuigende en goeddoende Wezen. Wie, ofschoon Hij in de hemel woont en alle dingen met Zichzelf vervult, het zeer behagelijk is door Zijn volk in oprechtheid en met eerbied aangesproken te worden.

Jacobus Irving was niet ongelijk getrouwd, want zijn vrouw was een oprecht christin. Op de Sabbath ging deze familie geregeld tweemaal naar de kerk, vergezeld van Kanousky. De twee meisjes waren bijzonder op de Indiaan gesteld en hij was altijd zeer hartelijk tegen hen. Elke dag voelde hij zich opgewekter in zijn nieuwe betrekking; nadat hij hier een poosje gewerkt had, had hij het vertrouwen van de hele familie gewonnen. Zijn hart vloede over van blijdschap en dankbaarheid, dat hij in de weg der Voorzienigheid van zijn vorige meester was weggenomen.

Wel eens op
TEXEL
geweest?

Beslist de moeite waard.
Bos, duinen, zee, vogel-
broedplaatsen,
visgelegenheden, etc.,
en ... rust.

U kunt op
'DE VERRASSING'
gebruik maken van

volledig pension voor
groot en klein.

Prijzen v.a. f 285,- p.w.

Of u kunt kiezen voor
een bungalow met alle
comfort of sta-caravan.

Voor 60-plussers
speciale voor- en
naseizoenprijzen.

Vraag vrijblijvend onze
kleurenfolder aan.

Tel. 02223-661 of 391.

SLAPELOZE NACHTEN?

Onze plantaardige
zenuwtabletjes
werken rustgevend en
kalmerend, bevorderen een goede
nachtrust en versterken het zenuw-
gestel.
Kuur voor een maand
f 20,-.

DROGISTERIJ SIKKING

Barvoetestraat 5,
2011 WL Haarlem
Tel. 023 - 312882/
324806.
Postgiro 190609.

HOTEL - PENSION

'IRENE'

Fam. Bostelaar

ELSPEET

tel. 05779 - 1236

OOSTKAPELLE

tel. 01188 - 2929

STATENVERTALING NIEUWEVERTALING

contra

(7e tienduizendtal)
A. Bergsma

Deze en andere GBS-brochures
laten zien waaraan de nieuwe bij-
belvertalingen mank gaan, bijv.:

GROOT NIEUWS een ramp
voor de kerk, van dezelfde
schrijver, wijst op de moderne,
'dynamische' vertaalmethode
waardoor de Schrift van haar
kracht beroofd wordt.

Respectievelijk 48 en 60 pagi-
na's, prijs f 3,95 en f 4,75, excl.
verzendkosten, portvrij te bestel-
len.

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING

ANTWOORDNR. 18 3300 WB DORDRECHT

"Gij ziet het immers; want Gij aanschouwt de moeite
en het verdriet, opdat men het in Uw hand geve".

Psalm 10 vers 14a.

De kerkeraad van de Christelijke Gerefor-
meerde Kerk te Alphen a/d Rijn geeft met
leedwezen kennis van het overlijden van haar
mede-ambtsbroeder

DIRK-JAN VAN DE SCHEUR

op de leeftijd van 56 jaar.

Hij heeft met de hem geschonken gaven de
gemeente sinds 1968 mogen dienen, eerst als
diaken, later als ouderling.

De Heere trooste en sterke zijn vrouw en
kinderen in dit smartelijk verlies en heilige
deze roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkeraad,
ds. L.W. v.d. Meij, praeses
A. Beukers, scriba

Alphen a/d Rijn, 27 juli 1986.

■ Ga er in 't voorjaar
even uit. U zoekt uw ei-
gen, huiselijke sfeer, zon-
der T.V.?

Bel pension
"REPOS AILLEURS" te
Driebergen, dicht bij kerk
en bos.
Tel. 03438 - 12466.

PLAATST UW FAMILIEBERICHTEN IN BEWAAR HET PAND

GEWIJZIGDE HERHAALDE OPROEP WOUTERSWOUDE

(Gem. Dantumadeel)

Het Bestuur van de Vereniging voor Christe-
lijke Nationaal Schoolonderwijs te Driesum,
Wouterswoude en Dantumawoude vraagt m.i.v.
D.V. 1 sept. of z.s.m. daarna een

GROEPSLEERKRACHT

- voor 27 uur
- overleg over meerdere uren is mogelijk
- voor groep 5/6
- bij voorkeur ervaring
- zich ook na schooltijd in wil voor de op-
bouw van onze school
- bij het zoeken naar huisvesting wordt me-
dewerking verleend
- bij voorkeur Ned. Herv. op G.G. of Chr. Ger.

Van sollicitanten wordt verwacht dat zij het
Christelijke onderwijs uit overtuiging willen
dienen en kerkelijk meeleven zijn.

Inlichtingen worden graag verstrekt door dhr.
J. de Groot (dir.) tel. 05111-4237 en/of dhr.
H.L. van der Meulen (voorz.), tel. 05111-1048.

Sollicitaties dienen uiterlijk 19 juli in het bezit
te zijn van de secretaris dhr. D. Bosgraaf,
Voorweg 19, 9114 RA Driesum.